HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

17 decembrie 2015*

„Trimitere preliminară — Rețele și servicii de comunicații electronice — Directiva 2002/20/CE — Articolele 12 și 13 — Taxe administrative — Redevență pentru drepturile de instalare a infrastructurii — Domeniu de aplicare — Reglementare comunală — Taxă pe antenele de telefonie mobilă”

În cauza C-454/13,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de tribunal de première instance de Bruxelles (Tribunalul de Primă Instanță din Bruxelles, Belgia), prin decizia din 17 mai 2013, primită de Curte la 13 august 2013, în procedura

Proximus SA, fostă Belgacom SA,

împotriva

Commune d’Etterbeek,

CURTEA (Camera a treia),

compusă din domnul M. Ilešič, președintele Camerei a doua, îndeplinind funcția de președinte al Camerei a treia, doamna C. Toader și domnii D. Šváby, E. Jarašiūnas (raportor) și C. G. Fernlund, judecători,

avocat general: domnul N. Wahl,

grefier: domnul V. Tourrès, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 3 septembrie 2015,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru Proximus SA, fostă Belgacom SA, de B. Den Tandt și de H. De Bauw, advocaten;

— pentru Commune d’Etterbeek, de I. Lemineur, de P. Vassart și de T. Swennen, avocats;

— pentru Comisia Europeană, de J. Hottiaux și de L. Nicolae, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: franceza.

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolelor 12 și 13 din Directiva 2002/20/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 martie 2002 privind autorizarea rețelelor și serviciilor de comunicații electronice (Directiva privind autorizarea) (JO L 108, p. 21, Ediție specială, 13/vol. 35, p. 183).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Proximus SA, fostă Belgacom SA, pe de o parte, și commune d'Etterbeek (comuna Etterbeek, Belgia), pe de altă parte, în legătură cu o taxă pe antenele de telefonie mobilă instalate pe teritoriul comunei menționate.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

3 Articolul 1 din Directiva privind autorizarea, intitulat „Obiectivul și sfera de aplicare", prevede la alineatul (2):

„Prezenta directivă se aplică autorizațiilor pentru furnizarea rețelelor și a serviciilor de comunicații electronice."

4 Articolul 2 din această directivă, intitulat „Definiții", prevede la alineatul 2 litera (a) că noțiunea „autorizație generală" trebuie înțeleasă ca fiind „un cadru legal instituit de un stat membru care garantează drepturi privind furnizarea de rețele și servicii de comunicații electronice și stabilește obligații specifice sectorului, care se pot aplica tuturor sau anumitor tipuri de rețele și servicii de comunicații electronice, în conformitate cu prezenta directivă".

5 Articolul 12 din directiva menționată privește taxele administrative pe care statele membre le pot impune întreprinderilor care furnizează un serviciu sau o rețea în cadrul autorizației generale sau cărora li s-a acordat un drept de utilizare, precum și modalitățile de impunere a acestor taxe.

6 Potrivit articolului 13 din Directiva privind autorizarea, intitulat „Taxele pentru drepturile de utilizare și drepturile de instalare a infrastructurii":

„Statele membre pot permite autorității competente să impună taxe pentru drepturile de utilizare a frecvențelor radio sau a numerelor sau pentru drepturile de instalare a infrastructurii pe, deasupra sau sub proprietăți publice sau private, care reflectă nevoia de a asigura utilizarea optimă a acestor resurse. Statele membre se asigură că aceste taxe sunt justificate în mod obiectiv, sunt transparente, nediscriminatorii și proporționale în ceea ce privește scopul în care sunt utilizate și iau în considerare obiectivele articolului 8 din [Directiva 2002/21/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 martie 2002 privind un cadru de reglementare comun pentru rețelele și serviciile de comunicații electronice (Directivă-cadru) (JO L 108, p. 33, Ediție specială, 13/vol. 35, p. 195)."

Dreptul belgian

7 La 26 februarie 2007, consiliul comunal al comunei Etterbeek a adoptat un regulament privind taxele prin care a fost instituită o taxă anuală pe antenele de telefonie mobilă (denumit în continuare „Regulamentul privind taxele"), aplicabil de la 1 ianuarie 2007 până la 31 decembrie 2013.

8 Regulamentul privind taxele precizează la articolul 1 că taxa menționată se aplică „antenelor de telefonie mobilă instalate pe teritoriul comunei Etterbeek” și că noțiunea „antenă de telefonie mobilă” privește „orice antenă emițătoare sau releu de unde electromagnetice care permite telefonia mobilă, legată sau nu de o stație separată, fixată sau nu pe un stâlp sau pe un pilon”.

9 Articolul 2 primul paragraf din acest regulament privind taxele prevede că cuantumul taxei în discuție în litigiul principal este de 4 000 de euro pe an și pe unitate, iar articolul 3 din acesta precizează că suma menționată va fi indexată anual cu 2 %.

10 Potrivit articolului 4 din Regulamentul privind taxele, această taxă „este datorată în solidar de orice persoană fizică sau juridică titulară a unui drept real sau a unui drept de exploatare asupra unei antene de telefonie mobilă. În caz de indiviziune sau de exploatare a unei antene de către mai multe persoane fizice sau juridice, taxa se plătește în solidar de toți coproprietarii și titularii comuni ai unui drept real sau drept de exploatare”.

Litigiul principal și întrebarea preliminară

11 Din dosarul prezentat Curții reiese că Belgacom Mobile SA, a cărei succesoare în drepturi este Proximus SA, este operatorul unei rețele publice de telecomunicații și, în această calitate, este proprietar și administrator al unor antene de telefonie mobilă instalate pe teritoriul comunei Etterbeek.

12 Autoritățile comunei Etterbeek au emis, în temeiul Regulamentului privind taxele, avertismente-extrase de rol privind supunerea Belgacom SA la plata taxei în discuție în litigiul principal corespunzătoare anului fiscal 2009, în cuantum total de 108 201,60 euro. Aceste avertismente-extrase de rol au făcut obiectul unei contestații la collège des bourgmestre et échevins de la commune d’Etterbeek (Colegiul primarului și consilierilor locali ai comunei Etterbeek). Întrucât contestația a fost respinsă, Belgacom SA a formulat o acțiune la tribunal de première instance de Bruxelles (Tribunalul de Primă Instanță din Bruxelles).

13 În susținerea acțiunii formulate la instanța de trimitere, Belgacom SA a arătat că avertismentele-extrase de rol în discuție nu sunt compatibile cu Directiva privind autorizarea întrucât această directivă interzice orice altă taxă în sarcina operatorilor de telefonie mobilă decât cele vizate la articolele 12 și 13 din aceasta. În opinia sa, taxa în discuție în litigiul principal intră în domeniul de aplicare al Directivei privind autorizarea, dat fiind că antenele de telefonie mobilă constituie „infrastructuri” în sensul acestei directive. Respectiva taxă nu ar îndeplini însă condițiile prevăzute la articolul 13 din directiva menționată.

14 Comuna Etterbeek a susținut că domeniul de aplicare al Directivei privind autorizarea se raportează numai la stabilirea condițiilor de acces la rețele. În opinia sa, taxa în discuție în litigiul principal nu este nici o redevență prevăzută la articolul 13 din Directiva privind autorizarea, nici o taxă prevăzută la articolul 12 din această directivă. Ar fi vorba despre un impozit pe o activitate economică, determinat prin referirea la localizarea antenelor pe teritoriul comunei, independent de orice autorizație de instalare a unor infrastructuri.

15 Ținând seama de aceste observații, instanța de trimitere are îndoieli în ceea ce privește aplicabilitatea articolelor 12 și 13 din Directiva privind autorizarea în cauza principală.

16 În aceste condiții, tribunal de première instance de Bruxelles (Tribunalul de Primă Instanță din Bruxelles) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Articolele 12 și 13 din Directiva [privind autorizarea] trebuie interpretate în sensul că se opun ca o reglementare a unei autorități naționale sau a unei colectivități locale să instituie, în scopuri bugetare, o taxă pe infrastructurile de comunicații mobile, instalate pe bunuri publice sau private, utilizate în cadrul exploatării activităților acoperite de autorizația generală?”

Cu privire la întrebarea preliminară

17 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolele 12 și 13 din Directiva privind autorizarea trebuie interpretate în sensul că se opun ca o taxă cum este cea în discuție în litigiul principal să fie impusă oricărei persoane fizice sau juridice care este titulara unui drept real sau a unui drept de exploatare asupra unei antene de telefonie mobilă.

18 Trebuie amintit cu titlu introductiv că, potrivit articolului 1 alineatul (2) din Directiva privind autorizarea, aceasta se aplică autorizațiilor care privesc furnizarea de rețele și de servicii de comunicații electronice.

19 Această directivă prevede nu numai norme referitoare la procedurile de acordare a autorizațiilor generale sau a drepturilor de utilizare a frecvențelor radio ori a numerelor și la conținutul acestora, ci și norme referitoare la natura și chiar la întinderea obligațiilor pecuniare legate de procedurile menționate pe care statele membre le pot impune întreprinderilor din sectorul serviciilor de comunicații electronice (a se vedea Hotărârea Belgacom și Mobistar, C-256/13 și C-264/13, EU:C:2014:2149, punctul 29, precum și Hotărârea Base Company, C-346/13, EU:C:2015:649, punctul 15).

20 Astfel cum reiese dintr-o jurisprudență constantă a Curții, în cadrul Directivei privind autorizarea, statele membre nu pot percepe alte taxe sau redevențe în legătură cu furnizarea unor rețele și servicii de comunicații electronice decât cele prevăzute de această directivă (Hotărârea Base Company, C-346/13, EU:C:2015:649, punctul 16; a se vedea de asemenea în acest sens Hotărârea Vodafone España și France Telecom España, C-55/11, C-57/11 și C-58/11, EU:C:2012:446, punctele 28 și 29, precum și Hotărârea Belgacom și Mobistar, C-256/13 și C-264/13, EU:C:2014:2149, punctul 30).

21 Rezultă că, pentru ca dispozițiile Directivei privind autorizarea să fie aplicabile unei taxe precum cea în discuție în litigiul principal, faptul generator al acesteia trebuie să fie legat de procedura de autorizare generală, care garantează, potrivit articolului 2 alineatul (2) litera (a) din Directiva privind autorizarea, drepturi privind furnizarea de rețele și servicii de comunicații electronice (Hotărârea Base Company, C-346/13, EU:C:2015:649, punctul 17; a se vedea de asemenea în acest sens Hotărârea Fratelli De Pra și SAIV, C-416/14, EU:C:2015:617, punctul 41, Hotărârea Comisia/Franța, C-485/11, EU:C:2013:427, punctele 30, 31 și 34, precum și Hotărârea Vodafone Malta și Mobisle Communications, C-71/12, EU:C:2013:431, punctele 24 și 25).

22 În această privință, Curtea a amintit, în ceea ce privește articolul 12 din Directiva privind autorizarea, că o taxă al cărei fapt generator nu este legat de procedura de autorizare generală care permite accesul la piața serviciilor de comunicații electronice nu intră în domeniul de aplicare al acestui articol 12 (a se vedea în special Hotărârea Vodafone Malta și Mobisle Communications, C-71/12, EU:C:2013:431, punctul 25, precum și Hotărârea Fratelli De Pra și SAIV, C-416/14, EU:C:2015:617, punctul 41).

23 În ceea ce privește articolul 13 din Directiva privind autorizarea, Curtea a amintit că această dispoziție nu vizează toate taxele la plata cărora sunt supuse infrastructurile care permit furnizarea de rețele și de servicii de comunicații electronice (Hotărârea Belgacom și Mobistar, C-256/13 și C-264/13, EU:C:2014:2149, punctul 34, precum și Hotărârea Base Company, C-346/13, EU:C:2015:649, punctul 18).

24 Astfel, acest articol privește modalitățile de impunere a unor taxe pentru drepturile de utilizare a frecvențelor radio sau a numerelor sau pentru drepturile de instalare a infrastructurii pe, deasupra sau sub proprietăți publice sau private (Hotărârea Belgacom și Mobistar, C-256/13 și C-264/13, EU:C:2014:2149, punctul 31, precum și Hotărârea Base Company, C-346/13, EU:C:2015:649, punctul 19).

25 În speță, din decizia de trimitere reiese că taxa în discuție în litigiul principal „este datorată în solidar de orice persoană fizică sau juridică titulară a unui drept real sau a unui drept de exploatare asupra unei antene de telefonie mobilă”, și anume „orice antenă emițătoare sau releu de unde electromagnetice care permite telefonia mobilă, legată sau nu de o stație separată, fixată sau nu pe un stâlp sau pe un pilon”, „instalată pe teritoriul comunei Etterbeek”.

26 Astfel cum rezultă din observațiile prezentate Curții, faptul generator al acestei taxe, care este impusă oricărei persoane fizice sau juridice care este titulara unui drept real sau a unui drept de exploatare asupra unei antene de telefonie mobilă, indiferent dacă este sau nu este titulara unei autorizații acordate în temeiul Directivei privind autorizarea, nu este legat de procedura de autorizare generală care permite întreprinderilor să furnizeze rețele și servicii de comunicații electronice, aspect a cărui verificare este însă de competența instanței de trimitere.

27 În plus, potrivit jurisprudenței Curții, termenii „infrastructuri” și „instalare” utilizați la articolul 13 din Directiva privind autorizarea desemnează infrastructurile fizice care permit furnizarea rețelelor și a serviciilor de comunicații electronice și, respectiv, instalarea acestora în mod fizic pe proprietățile publice sau private avute în vedere (Hotărârea Belgacom și Mobistar, C-256/13 și C-264/13, EU:C:2014:2149, punctul 33, precum și Hotărârea Base Company, C-346/13, EU:C:2015:649, punctul 21).

28 Astfel, deși taxa în discuție în litigiul principal este impusă oricărei persoane fizice sau juridice care este titulara unui drept real sau a unui drept de exploatare asupra unei antene de telefonie mobilă, care constituie infrastructuri fizice care permit furnizarea rețelelor și a serviciilor de comunicații electronice, nu rezultă că taxa menționată prezintă caracteristicile unei redevențe care ar fi impusă întreprinderilor care furnizează rețele și serviciile de comunicații electronice în schimbul dreptului de a instala infrastructuri.

29 Având în vedere considerațiile de mai sus, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că articolele 12 și 13 din Directiva privind autorizarea trebuie interpretate în sensul că nu se opun ca o taxă cum este cea în discuție în litigiul principal să fie impusă oricărei persoane fizice sau juridice care este titulara unui drept real sau a unui drept de exploatare asupra unei antene de telefonie mobilă.

Cu privire la cheltuielile de judecată

30 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

Articolele 12 și 13 din Directiva 2002/20/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 martie 2002 privind autorizarea rețelelor și serviciilor de comunicații electronice (Directiva privind autorizarea) trebuie interpretate în sensul că nu se opun ca o taxă cum este cea în discuție în litigiul principal să fie impusă oricărei persoane fizice sau juridice care este titulara unui drept real sau a unui drept de exploatare asupra unei antene de telefonie mobilă.

Semnături